

CONTRACTE PER A LA CONSTRUCCIÓ DEL PAS “JESÚS ES DESPULLAT DE LES SEVES VESTIDURES”

Aprofito l'avinentesa que el Programa d'enguany parla dels nostres passos per referir-me concretament al de “Jesús és despullat de les seves vestidures”. Crec que pot ser interessant, o si més no curiós, veure les clàusules que es fixaren en el contracte per a la seva construcció i d'altres qüestions que trobem a les cartes que s'intercanviaren la Germandat i l'autor de l'obra.

La Junta Directiva de la Germandat preparà una memòria explicativa per tal de presentar-la a l'Assemblea General Extraordinària, convocada per debatre la construcció del nou pas i l'aprovació de la despesa corresponent. La memòria s'inicia tot fent referència als nous passos, construïts per aquelles confraries que els havien perdut durant la guerra civil espanyola i als altres passos fets per les entitats sorgides posteriorment, per passar tot seguit a esperar als assistents amb aquests mots:

Haciendo un poco de meditación por lo antes expuesto, llegamos a la conclusión de que mientras todas las demás Cofradías han efectuado un loable esfuerzo construyendo sus pasos, nosotros, nuestra Real Hermandad una de las de mayor renombre e importancia en nuestra Semana Santa, se ha estancado en la superación para dar mayor brillantez a la Procesión.

Por todo ello y con el fin de ponernos a la altura que nos corresponde en categoría dentro de las Asociaciones de Semana Santa, la misma responsabilidad y el honor del nombre de nuestra Hermandad así nos lo demanda, ...

A la mateixa memòria es dona compte de la creació d'una comissió per estudiar la possibilitat de construir el pas, la viabilitat de la seva financiació i el motiu a representar, tot comptant per dur a terme aquesta darrera tasca amb “*el asesoramiento directo i constante del Consiliario de la Hermandad*”.

Pel que fa al cost i a la financiació del projecte, la memòria fixa com a pressupost inicial 150.000 pessetes, les quals podrien ser obtingudes a través de la posada en circulació de 600 bons de 250 pessetes cadascun, els quals anirien sent reintegrats als subscriptors a través de rifes anyals de 70 bons.

També s'assenyala en la memòria que, en els pressupostos demanats a diferents professionals, no es fa esment a la peanya ni a la resta d'accessoris, atès que, inicialment, això representaria una despesa mínima per a la Germandat, ja que:

... (con gran satisfacción de esta Junta) se ha recibido el ofrecimiento de varios Hermanos en el sentido de que uno de ellos aportaría la madera necesaria para la construcción de la peana, otro su ofrecimiento ha sido el de construir gratuitamente para el paso, el chasis necesario y otro se encarga de decorar la peana a mitad de precio de lo que realmente valga su ejecución. Por todo ello se estima oportuno que dicha peana sea construida en nuestra ciudad de acuerdo siempre con las normas u modelos que confeccionará el escultor encargado de realizar las tallas.

Un cop l'Assemblea General Extraordinària del 29 de novembre de 1959 prengué l'acord de construir un nou pas, la comissió començà a treballar en el projecte que, d'antuvi, el fet de trobar el passatge bíblic a reproduir, els semblava una tasca un tant complexa ja que, aquell, havia de seguir l'ordre dins del conjunt dels passos i, per tant, havia de ser una escena que s'enquadrés entre la segona caiguda i la crucifixió.

Mesos després, elegit el tema, triat l'autor i decidit el sistema de pagament, la Junta passà a estudiar les clàusules que havien de figurar en el contracte a formalitzar amb l'escultor, el contingut del qual fou aprovat a la Junta Directiva del 17 juny 1960, tot acordant en aquella mateixa sessió, autoritzar el Sr. Eliseo Soler Escobio, President de la Germandat, a signar el contracte en nom de

l'Entitat.

El 9 de juliol següent, la Germandat lliurà un escrit a l'escultor Sr. Agustí Ballester Besalduch, que havia estat escollit per realitzar el pas, al qual s'acompanyava el contracte amb la finalitat que aquell el signés i el retornés tot seguit. Així mateix, s'aprofità l'escrit per fer referència a un acord de darrera hora relatiu a la imatge de Jesús:

No nos pareció pertinente poner una cláusula con el acuerdo a que llegamos, referente a que la imagen de Nuestro Señor, sea modificada en el sentido de aparecer con mayor actitud de agotamiento y decaimiento físico apropiado a sus últimos momentos, ya que mereció su conformidad, por lo que le agradeceré al contestar la presente, nos indique que lo realizará tal como le decimos.

Un cop signat el contracte, que duia per data l'1 de juliol de 1960, el senyor Ballester el retornà juntament amb una carta datada el dia 15 d'aquell mes, en la qual, entre altres coses, li confirmava al Sr. Soler allò que aquest li havia indicat:

Comprendo la preocupación e interés que la Junta tiene en que el paso resulte lo más perfecto posible y V. como presidente más aún, pero tengan en cuenta que yo he de firmarlo.

Referente a la Imagen del Jesús tengo muy en cuenta sus indicaciones; es la figura cumbre del Paso y por lo tanto hay que volcarse en ella.

En el mateix escrit, l'escultor feia esment al fet que ja havia començat a treballar amb les figures per tal de poder-les tenir acabades en la data fixada.

Pel que fa al contracte, aquest consta de set punts en els quals es determina l'obra a realitzar, els materials a emprar, la quantitat a pagar i en quins terminis.

A la clàusula primera es descriu el treball a fer per l'escultor tot dient que l'objecte del contracte:

... es la construcción de un paso religioso, por parte del Sr. Ballester; compuesto de cinco esculturas de talla de madera de altura 1,80 / 1,90 metros, que en su conjunto representa la llegada de Cristo al Calvario para ser crucificado; siendo las cinco figuras: Cristo, a quien un sayon arranca las vestiduras, otro portador de la Cruz, un soldado romano, dos mujeres a quienes acompaña una niña, estando dichas figuras convenientemente montadas sobre una plataforma o montante que representa el terreno, y que al mismo tiempo es el soporte para acoplar a la peana y al chasis del paso. ...

Crida l'atenció el fet que el contracte fa menció a cinc figures, quan a l'hora d'enumerar-les en relaciona set i quan realment les figures que hi ha al pas en són sis. A l'acta de la Junta Directiva on s'aprovà el text del contracte només es fa referència a "... mujer a quien acompaña una niña ..." que és tal com pot veure's a l'obra acabada. Els contactes inicials amb el Sr. Ballester, es feren sobre la base de cinc figures al preu de 25.000 pessetes cadascuna. L'escultor, en el moment de fer la maqueta, n'inclogué una sisena, la nena, que afegí pel seu compte sense cap tipus de recàrrec per a la Germandat.

A la clàusula primera, també es determina que el conjunt descrit es farà d'acord amb la maqueta realitzada per l'artista.

Per a la construcció del nou pas, la Germandat sol·licità de quatre escultors i d'un taller d'art religiós la presentació d'idees i pressupostos per a la seva realització. Després d'una selecció prèvia, s'encarregà, al Sr. Ballester i al Sr. Soriano Montagut, sengles maquetes per tal d'escollir la que havia d'esdevenir-se en el tercer pas de la Germandat. Així, un cop passades les maquetes per la Comissió Diocesana d'Art Sacre que les considerà idònies totes dues, es procedí el 21 de febrer a la seva votació, tot resultant escollida la del Sr. Ballester. Més informació sobre aquest extrem i sobre d'altres relatius al pas, la podeu trobar a l'extens treball publicat per Francesc d'Assís Garcia i Segarra en el programa de la Germandat de l'any 1986 amb el títol "Jesús es despojado de sus vestiduras".

Una altra qüestió que recull la clàusula primera del contracte indica que la peanya i el xassís del pas queden fora del treball contractat, per la qual cosa, d'acord amb el disseny del Sr. Ballester, la Germandat encarregà la peanya al Sr. Abundi Escarré (fuster), la seva decoració al Sr. Salvador

Iglesias (pintor-decorador), el xassís al Sr. Isidre Martí (carrosseria) i als Tallers Grau (part mecànica), i la part elèctrica al taller del Sr. Andrés Serrá.

El Sr. Ballester, amb data 18 d'octubre de 1960, lliurà una carta a la Germandat en la qual, a més de fer arribar els dissenys de la peanya i dels perfils de les motlures, donava un seguit d'indicacions a tenir en compte a l'hora de fer-la:

En el plano del frente puede ir si les parece la mirilla sobre la madera o en la tela según les convenza.

La policromía de la base ha de ser doradas las molduras y el dibujo de la "greca"; Esta no ha de ser tallada simplemente dibujada y reforzada la silueta con línea de color. El tono del fondo en el plano que sea imitación de mármol, a base de claro pero sin ser blanco.

El oro puede ser alemán, vulgarmente llamado falso, en oro fino les resultaría mucho más caro.

El segon punt del contracte estipula que el material a emprar havia de ser fusta de Flandes "de primera calidad, debidamente seca y curada, sin nudos ni defectos que la hagan inaceptable para el fin propuesto", i que a més d'incloure la talla de les figures, l'escultor quedava obligat a decorar i a fer el pintat artístic del conjunt, tot disposant-se que l'execució d'aquestes tasques havia de ser realitzada amb "material de primera calidad y de acabado perfecto".

El preu acordat pels treballs del Sr. Ballester queda recollit a la clàusula tercera, sent aquest el de 125.000 ptes., les quals li serien reemborsades en diferents terminis. A la signatura del contracte, l'escultor cobraria 30.000 ptes., 5.000 de les quals ja havia percebut en concepte de bestreta. Al lliurament de l'obra, la Germandat li abonaria l'import restant fins arribar al 70% del total. Finalment, les 37.500 ptes. restants, és a dir el 30% del total, li serien pagades al llarg de l'any 1961.

El contracte també preveia la possibilitat de donar a l'autor quantitats a compte, si aquell ho sol·licitava. El pagament de bestretes havia de ser aprovat prèviament per la Junta Directiva i es concretava al mateix temps, que la quantia màxima a avançar a l'autor fóra la del 50% del total de l'obra (62.500 ptes.).

La clàusula quarta determina que la data màxima per al lliurament del grup escultòric a la Germandat, era la de l'1 de març de l'any 1961. Les peces, un cop acabades, arribaren a Tarragona el 22 de març. Dies després, el dimarts Sant dia 28, la Germandat procedí a la solemne benedicció del nou pas amb el qual ja assistí per primera vegada a la processó del divendres Sant d'aquell any, amb la novetat afegida de ser dut per germans voluntaris, ja que era pràctica habitual que les entitats lloguessin persones per fer de portants, com es feia en el nostre cas amb els altres dos passos.

A la carta de l'autor del 18 d'octubre de 1960, ja esmentada anteriorment, pot entreveure's que la figura de Jesús en aquella data estaria ja pràcticament acabada donat que parla d'iniciar una nova figura:

Le ruego no demore mucho su viaje a ésta pues necesito concretar lo de la figura del Jesús y poder empezar el "esbirro" que le está quitando la túnica.

En una carta posterior, del 14 de març de 1961, l'autor notifica a la Germandat que les figures poden sortir de Barcelona el dia 21 següent i que restava pendent la forma de fer-ho:

... ahora bien, díganme si Vds. aprovechan algún camión de esa o lo busco yo aquí. Tengan en cuenta que los portes a esa corren por su cuenta.

En el punt cinquè del contracte, s'assenyala que el Sr. Ballester havia de contactar amb les persones que el President designés per gestionar la construcció de la peanya i la del xassís, amb la finalitat de coordinar les diferents persones i tallers que havien d'intervenir en la resta de treballs per tal d'intercanviar informació, a fi de poder acoblar a la perfecció les diferents parts del pas.

També es determina en el document contractual que, un cop anunciat pel Sr. Ballester l'inici dels treballs, la Junta quedava facultada per inspeccionar-los quan així ho considerés oportú, de tota manera i per tal d'evitar possibles interferències o mals entesos, quedava especificat de manera clara a la clàusula sisena del contracte, que tan sols hi hauria dos interlocutors vàlids amb

l'escultor, el Sr. Soler i el Dr. Pascual, President i Consiliari de la Germandat, respectivament. El text quedà redactat de la manera següent:

... el Sr. Ballester no atenderá las modificaciones o sugerencias que sobre el paso se le indique sino directamente del Presidente de la Junta o el Consiliario de la misma, absteniéndose de tomar en consideración cualquier orden u observación que se le formule por persona distinta de los dos nombrados anteriormente o sea, el Presidente y el Consiliario. Sólo atenderá órdenes de personas distintas de las dos citadas, cuando lo autorice por escrito el Presidente de la Real Hermandad con su firma.

El contracte finalitza amb una clàusula habitual quan les parts firmants estan adscrites a tribunals de diferents poblacions o zones, tal com era el cas (la Germandat a Tarragona i el Sr. Ballester a Barcelona), per aquest motiu el setè i darrer punt, deia:

Cualquier cuestión que pueda surgir con motivo de la interpretación y cumplimiento del presente contrato, se procurará arreglarla amistosamente, y en caso de serlo por los Tribunales, lo serán los de Tarragona, renunciando el Sr. Ballester al fuero propio.

Malgrat els compromisos subscrits per ambdues parts, pel que fa al pagament, s'ha de dir que el Sr. Ballester hagué de tenir molta paciència amb la Germandat ja ,que, en el moment del lliurament de les imatges, l'import cobrat fins llavors era de 70.000 pessetes en comptes de les 87.500 pactades. Un any després, el març del 1962 quan el pas hauria d'haver estat totalment pagat, només havia cobrat 100.000 pessetes, es a dir el 80% del total. El darrer pagament s'efectuà el mes de juliol de 1963, dos anys i quatre mesos després d'haver finalitzat el seu treball.

En una carta de l'autor del pas al nostre President, datada el 9 de juliol de 1963 i lliurada amb motiu de la liquidació definitiva del pas (no del pagament) que la Germandat li havia presentat, es veu la seva bona voluntat. En aquesta liquidació, s'imputava al Sr. Ballester el pagament de dues factures, la del fuster que va col·locar les figures i va construir el sòl del pas (2.134 pessetes) i la del decorador que va repassar alguns desperfectes i va pintar el terra esmentat (625 pessetes). Per aquest motiu, el Sr. Ballester fa un seguit de reflexions al respecte:

Me sorprendió grandemente la liquidación definitiva del "paso" que V. me mandó y no por la cantidad en sí, que para nosotros los artistas no tiene importancia.

Por lo que respecta a mi le diré que cuando me encargo de hacer una obra olvido lo que he de cobrar por ella y pongo todo mi afán por complacerme a mi mismo. Con ello disfruto al realizarla y esto no hay nadie que me lo quite.

V. lo mismo que todos los Sres. que componían la Junta de la Hermandad de Jesús Nazareno el año 1960 recordarán que al pedirme les hiciera dibujo o maqueta del "Paso" les dije que el presupuesto de cada figura sería de treinta mil pesetas, me dijeron que tenían presupuesto de otros escultores en 25.000 pts y por lo tanto no estaban dispuestos (por varios motivos) a destinar más. En vista de sus ruegos y además, a instancias de mis hijos, accedí a ello.

Al realizar la maqueta en pastelina en vez de cinco figuras hice seis, o sea la niña sin aumentar el precio de ella que supondría unas 18.000 pesetas.

La maqueta en pastelina que mostró gran deseo de poseerla el Ilmo. Sr. Consiliario de esa Hermandad la pasé a escayola y la patiné a bronce para que pudiera conservarse mejor. De toda esta labor yo no le he pasado factura a él ni a Vds.

El Sr. Ballester, finalitza l'escrit donant per bo allò que cregui oportú la directiva encara que demana al President que s'ho repensi i recapaciti sobre el deute real que la Germandat té amb ell:

Dado lo anteriormente expuesto yo le rogaría a V. tuviera a bien reunir a los componentes de la Junta de la Hermandad y lo que acuerden referente a la liquidación total del "Paso" lo daré por bueno aceptándolo.

La Junta Directiva estimà com a raonables els motius exposats pel Sr. Ballester i per tant li lliurà una carta el 17 de juliol de 1963, a la qual adjuntava un xec de 5.500 pessetes, tot liquidant així definitivament el deute. La quantitat total pagada a l'autor fou de 125.000 pessetes, les acordades inicialment sense cap tipus de descompte.

Les 500 pessetes incloses en el darrer pagament corresponen al suro utilitzat en la construcció del

terra del pas, que havia estat adquirit pel Sr. Ballester per encàrrec de la Germandat ja que, tal com s'indica en una carta del mes de març de l'any 1961, no hi havia possibilitat de trobar-lo a Tarragona.

Anteriorment a la carta del 9 de juliol esmentada, n'hi hagueren d'altres en les quals el Sr. Ballester feia esment al deute, com la del 2 de gener del 1962 -quan la Germandat encara tenia 30.000 pessetes pendents de pagament- en la qual deia al nostre President:

Ruégole no demoren mucho el pago de la cantidad que falta para la liquidación total de la obra que les hice.

El 12 de març següent, l'autor novament li diu:

Les agradecería no demoren mucho la liquidación de esta obra, yo tenía mis cálculos hechos pues contaba en estas fechas disponer de las treinta mil pesetas que me faltan por cobrar.

El 22 de maig del 1963, un cop més el Sr. Ballester recorda el deute pendent de pagament:

Habiendo transcurrido todo este tiempo sin que me hayan mandado las cinco mil quinientas pesetas que me faltan a cobrar para la liquidación total del Paso que les hice a la Real Cofradía de Jesús Nazareno es por lo que les escribo estas líneas rogándole lo hagan lo más pronto posible.

No obstant això, és de destacar que, en els acomiadaments d'aquestes cartes, el Sr. Ballester sempre té paraules de felicitació i encoratjament a la Junta i als membres de la Germandat.

Ja per acabar, cal dir que el cost total del nou pas fou de 175.149,45 pessetes, part de les quals s'obtingueren mercès als donatius de germans, entre els quals cal comptar els d'alguns dels industrials contractats, i a l'import de les quotes dels associats destinat a aquesta finalitat. A l'[annex](#) que segueix, pot veure's un resum de les despeses que comportà la construcció del pas "Jesús és despulat de les seves vestidures".

Josep-Lluís GRAS i ALCALDE

Octubre 1997

ANNEX

Distribució dels pagaments efectuats al Sr. Agustí Ballester Besalduch:

08.04.60	5.000 ptes.	02.01.62	10.000 ptes.
22.07.60	25.000 ptes.	27.03.62	5.000 ptes.
		17.05.62	10.000 ptes.
30.01.61	30.000 ptes.	27.07.62	5.000 ptes.
25.03.61	10.000 ptes.	21.12.62	5.000 ptes.
12.04.61	15.000 ptes.		
		22.07.63	5.500 ptes.

Factures de la resta d'industrials que participaren en la construcció del pas i altres despeses imputables:

Talleres Grau

09.02.61	Adquisició xassís	12.500,00 ptes.
31.05.61	Mà d'obra en treballs mecànics i materials	6.825,50 ptes.

Almacenes Rodríguez, SA

10.03.61	12 m de pana	1.890,00 ptes.
----------	--------------------	----------------

Transportes Crespo

22.03.61	Transport de les 6 imatges.....	1.800,00 ptes.
----------	---------------------------------	----------------

Andrés Serrá, Fontaneria y Electricidad

30.03.61	Instal·lació elèctrica del pas	
	- Material emprat.....	1.105,20 ptes.
	- Import de la mà d'obra	0,00 ptes.

(no varen facturar-se les 10 h d'oficial i les 10 h d'ajudant, com a donatiu a la Germandat)

A. Escarré, Taller de carpintería

31.03.61	Construcció peanya	9.645,75 ptes.
	Talla escuts i flors	3.500,00 ptes.
	Col·locació suport per a bateries i barres.....	1.151,00 ptes.
	Col·locació figures i construcció del terra.....	2.134'00 ptes.

Salvador Iglesias, Pintor - Decorador

02.05.61	Daurar amb or fi polit	4.685,00 ptes.
	Reparació desperfectes imatges i pintar terra.....	625,00 ptes.

Isidro Martí, Taller de Cerrajería

31.12.61	Confecció carrosseria del nou pas.....	6.788,00 ptes.
	Abonament com a donatiu	-3.000,00 ptes.